



การวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงของชาร์ล แปโรต์

นุพงษ์ ภูศรี^{1*} และ ณัฐกฤตา บุญบงกชรัตน์¹

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

* nupong2010@windowslive.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งประเด็นการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงของชาร์ล แปโรต์ ซึ่งประพันธ์ขึ้นในปี 1697 นิทานเรื่องนี้มีต้นกำเนิดมาจากประเทศฝรั่งเศสซึ่งผู้แต่งต้องการจะถ่ายทอดนิทานเรื่องนี้เพื่อสั่งสอนหญิงสาวให้มีความระมัดระวังตัวในการพูดคุยกับคนแปลกหน้า หากไม่แล้วอาจมีจุดจบเช่นเดียวกับหนูน้อยหมวกแดงในนิทานของชาร์ล แปโรต์ก็เป็นได้ นิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงของชาร์ล แปโรต์นั้นมีความน่าสนใจต่างจากฉบับของพี่น้องตระกูลกริมส์ที่นำนิทานของแปโรต์มาเล่าใหม่ กล่าวคือ ความเป็นจริงของชีวิตมากกว่าการเพ้อฝันและสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏในนิทานก็สามารถนำมาตีความหมายในแง่ของจิตวิทยาและพฤติกรรมของมนุษย์ได้อีกด้วย ดังนั้นการวิเคราะห์นิทานเรื่องนี้จึงหยิบยกประเด็นการตีความสัญลักษณ์ทางเพศที่ชาร์ล แปโรต์ได้นำเสนอไว้ผ่านตัวละครเอก เสื้อผ้า ของใช้และสิ่งแวดล้อมในเรื่องที่เชื่อมโยงกับจิตไร้สำนึกและแรงขับเคลื่อนทางเพศของมนุษย์

คำสำคัญ: หนูน้อยหมวกแดง สัญลักษณ์ทางเพศ ชาร์ล แปโรต์ นิทาน



An Analysis of Sexuality Symbols in Charles Perrault's Tale: Little Red Riding Hood

Nupong Phusri^{1*} and Nattakrita Boonbongkotrat¹

¹English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences (Nakhon Pathom Rajabhat University)

*nupong2010@windowslive.com

Abstract

This article aims to analyze the symbols of sexuality in *Little Red Riding Hood* tale, written by Charles Perrault. The story was originally composed in 1667, France. The writer's purpose is to warn the young girls who talk to the strangers should be careful for themselves. If they ignore the warning, they might be dead as Red Riding Hood in Charles Perrault's tale. Charles Perrault's Little Red Riding Hood is different from Grimm's fairy tales; that is to say, it is more realistic than fanciful and symbols of sexuality in the story can be clearly interpreted in both psychology and human's behavior. Thus, the symbols of sexuality in this tale were analyzed that rely on main characters, clothes, utensils, and environment which related to unconscious mind and human's sex drive.

Keywords: Little Red Riding Hood, sexuality symbols, Charles Perrault, tale

1. บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันว่า “นิทาน” เป็นของคู่กับมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยนิทานแต่ละภูมิภาคบนโลกนี้มักถูกแต่งขึ้นมาเพื่อบอกเล่าเรื่องราวความเป็นสังคม วัฒนธรรมและประเพณีเฉพาะท้องถิ่นของตนเองจนกลายเป็นคติชนวิทยา (folklore) จวบจนกระทั่งปัจจุบันนิทานยังคงครองใจผู้อ่านได้ดีอยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักอ่านที่เป็นเด็ก หากถามกันว่านิทานเรื่องใดเป็นเรื่องที่ชื่นชอบ แนนอน “หนูน้อยหมวกแดง” คงเป็นหนึ่งในคำตอบของเด็กๆหลายคนและเป็นหนึ่งในนิทานเล่มโปรดก่อนนอนเสมอด้วยความน่ารัก ความสนุกและการผจญภัยถึงแม้จะมีภัยอันตรายแต่สุดท้ายหนูน้อยหมวกแดงก็รอดชีวิตกลับมาได้ด้วยการช่วยเหลือของชายตัดไม้ นั่นคือโครงเรื่องของหนูน้อยหมวกแดงที่เด็กๆหลายคนจำได้ แต่หากศึกษาย้อนกลับไปในอดีตแล้วพบว่านิทานหนูน้อยหมวกแดงนั้นมีหลายฉบับ แต่ฉบับที่เป็นที่นิยมและรู้จักกันมากที่สุดคงเป็นของพี่น้องตระกูลกริมส์ ซึ่งแท้จริงแล้วนิทานเรื่องนี้มีต้นกำเนิดมาจากประเทศฝรั่งเศสในราวศตวรรษที่ 17 โดยผู้แต่งคือ ชาร์ล แปร์รอต (Charles Perrault) นักเล่านิทานชาวฝรั่งเศสที่มีผลงานมากมายเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกและหนึ่งในผลงานของเขาก็คือ หนูน้อยหมวกแดง (Red Riding Hood) ที่ต่อมาผลงานเรื่องนี้มีนักเขียนรายอื่นๆนำมาเล่าใหม่อีกครั้งในแบบฉบับของตนเอง [1]



เมื่อเปรียบเทียบนิทานเรื่อง หนูน้อยหมวกแดง (Little Red Riding Hood) ฉบับที่ชาร์ล แปร์โรต์เขียนกับ หนูน้อยหมวกแดง (Little Red Cap) ฉบับของพี่น้องตระกูลกริมส์ มีข้อสังเกตได้ว่านิทานหนูน้อยหมวกแดงของแปร์โรต์นั้นสะท้อนให้เห็นถึงจิตไร้สำนึกและแรงขับทางเพศในด้านมืดของมนุษย์ เช่น

ประการแรกในนิทานของพี่น้องกริมส์ แม่ย่าเตือนหนูน้อยหมวกแดงไม่ให้เถลไถลและไม่ให้พูดคุยกับคนแปลกหน้าซึ่งในนิทานของแปร์โรต์นั้นกลับไม่มีประโยคใดเลยที่บ่งบอกว่าตัวละครของผู้เป็นแม่ได้กล่าวตักเตือนลูกสาวให้ระวังภัยจากคนแปลกหน้า [1]

ประการที่สองนิทานหนูน้อยหมวกแดงในฉบับของแปร์โรต์ หนูน้อยหมวกแดงถอดเสื้อผ้าแล้วขึ้นเตียงกับหมาป่าเจ้าเล่ห์ซึ่งเข้าใจผิดคิดว่าเป็นคุณยาย แน่หนอนว่านิทานฉบับนี้ของชาร์ล แปร์โรต์ไม่เหมาะสมกับเด็กๆ ตรงกันข้ามกับฉบับของพี่น้องตระกูลกริมส์ที่หนูน้อยหมวกแดงไม่ได้ทำเช่นนั้น เพียงแต่เข้าไปใกล้หมาป่าแล้วถูกจับกิน [2]

ประการที่สามในตอนจบของนิทาน แปร์โรต์เสนอประเด็นการตายของหนูน้อยหมวกแดงและคุณยายจากการถูกหมาป่าเจ้าเล่ห์กินขณะที่ในฉบับของพี่น้องตระกูลกริมส์นั้นแม่หนูน้อยหมวกแดงและคุณยายจะถูกเขมือบจากหมาป่า แต่จะมีตัวละครเสริมเข้ามาอีกหนึ่งตัวในฐานะผู้ช่วยเหลือ (helper) นั่นคือ ชายตัดไม้ที่เข้ามาช่วยเหลือโดยการผ่าท้องของหมาป่าแล้วนำก้อนหินใส่เข้าไปในท้องของหมาป่าแทน จนสุดท้ายหมาป่าตื่นขึ้นมาหิวน้ำจึงเดินตรงไปยังลำธารแล้วตกลงไปในน้ำจนเสียชีวิตเพราะความหนักของก้อนหินนั่นเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับ หนูน้อยหมวกแดง ของแปร์โรต์ที่จบลงด้วยการหมาป่ากระโจนเข้าไปและกินหนูน้อยหมวกแดงโดยไร้การช่วยเหลือจากผู้ใดในเรื่อง จากตัวอย่างดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ตัวละครเอกหญิงในเรื่องหนูน้อยหมวกแดงของแปร์โรต์นั้นเป็นเหยื่อและผู้แพ่ในขณะที่หมาป่าคือผู้ชนะของนิทานเรื่องนี้ [1]

อย่างไรก็ตาม ลักษณะเฉพาะที่กล่าวไว้สามประการข้างต้น นิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดง ฉบับชาร์ล แปร์โรต์นี้ น่าจะมีความหมายบางอย่างที่เกี่ยวข้องอยู่ ควรที่เราจะอธิบายหรือตีความได้จากสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในนิทานโดยอาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ในการตีความและหาความหมายผ่านตัวละครหลัก (หมาป่า) เสื้อผ้า ของใช้และสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่ออธิบายและตีความสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในนิทานโดยอาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ในการตีความและหาความหมายผ่านตัวละครหลัก (หมาป่า) เสื้อผ้า ของใช้ และสิ่งแวดล้อม
- 2.2. ประยุกต์ใช้ทฤษฎีจิตวิทยาวิยุจน์ ทฤษฎีสตรีนิยม ปมเพศในการวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องหนูน้อยหมวกแดง
- 2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงฉบับกริมส์กับฉบับแปร์โรต์

3. ผลการศึกษา

สัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในนิทาน เช่น ตัวละครหลัก (หมาป่า) เสื้อผ้า ของใช้และสิ่งแวดล้อม จะถูกนำมาตีความและหาความหมาย โดยอาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 หมาป่า

อีริค ฟรอมม์ (Eric Fromm) นักจิตวิเคราะห์ชาวเยอรมันได้กล่าวถึงตัวละครสำคัญในนิทาน หนูน้อยหมวกแดง ผ่านงานเขียนของเขาที่ชื่อ ภาษาที่ถูกลืม: บทนำสู่การเข้าใจความฝัน นิทานและตำนาน (The Forgotten Language: An Introduction to the Understanding of Dreams, Fairy Tales and Myths) โดยฟรอมม์เสนอว่า หมาป่า คือตัวละครที่สำคัญในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดง เพราะหมาป่าเป็นสัญลักษณ์ของความอิจฉาที่เพศชายมีต่อเพศหญิงในความสามารถตั้งครรรค์ โดยหมาป่าในเรื่อง

พยายามกินสิ่งมีชีวิตลงไปในท้องแต่สุดท้ายต้องตายด้วยก้อนหิน อันเป็นสัญลักษณ์หมายถึง ความไม่สามารถที่จะสืบพันธุ์ได้ของเพศชาย [1]

นอกจากนี้หนังสือชื่อ ภาพของหมาป่าในวรรณกรรมสำหรับเด็ก (Picturing the Wolf in Children's Literature) ของเด็บบลา มิส มิทส์ (Debra Mitts-Smith) ชี้ให้เห็นว่าหมาป่า คือผู้ล่าที่แสนดีแต่แฝงไว้ด้วยอันตราย อันที่จริงแล้วนิทานหนูน้อยหมวกแดงของแปร์โรต์นั้นต้องการจะเตือนหญิงสาวให้ระวังภัยจากคนแปลกหน้า โดยผู้แต่งใช้ตัวละคร “หมาป่า” แทนมนุษย์เพศชายที่มีความน่ากลัวแฝงอยู่ แม้ภายนอกดูสุ่ม นุ่มนวลแต่ภายในกลับแฝงไปด้วยความน่ากลัวที่สามารถหลอกเด็กสาวผู้บริสุทธิ์ให้ตกเป็นเหยื่อได้ด้วยคารม คำพูดที่อ่อนหวาน ดังเช่นที่สมิทกล่าวไว้ในหนังสือของเธอว่า “At other times, as Perrault's moral to “Little Red Riding Hood” warns, the most dangerous wolf is the wolf with the best manners and the sweetest temperament” [3] นอกจากนี้ หมาป่า ยังพยายามเบี่ยงเบนความสนใจให้หนูน้อยหมวกแดงผู้ซึ่งเพิ่งเข้ามาในป่าเป็นครั้งแรกได้ดูความสวยงามของดอกไม้และธรรมชาติ สารพัดวิธีในการพูดคุยหลอกล่อเพื่อให้หญิงสาวไร้เดียงสาตายใจและหลงคารม เถกเช่นพฤติกรรมของเพศชายที่มีกหลอกล่อหญิงสาวที่ตนเองสนใจให้เกิดความไขว่เขวและทำตามในสิ่งที่ตนเองต้องการ “he walked along with Little Red Riding Hood for a while, making polite conversation” เดินไปพลาซซี่ให้ดูดอกไม้เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของสาวน้อยผู้บริสุทธิ์เพื่อที่หมาป่าจะได้ฉวยโอกาสให้สาวน้อยเผลอเผลอแล้วไปบ้านคุณยายซ้ำกว่าที่มันจะไปถึงก่อน “For goodness sake, why don't you relax a bit, look at the world, and see how lovely it is?” [3] เมื่อไปถึงบ้านคุณยาย หมาป่าจึงปลอมตัวเป็นหนูน้อยหมวกแดงโดยการปลอมเสียงให้เหมือนกับสาวน้อยจนคุณยายหลงเชื่อเปิดประตูให้แล้วจับคุณยายกินลงท้องไปในที่สุด เมื่อหนูน้อยหมวกแดงมาถึง การได้พูดคุยกับคุณยายครั้งแรกทำให้สาวน้อยตกใจเพราะเสียงที่เปลี่ยนไป หมาป่าผู้เหลี่ยมจัดรู้ในข้อผิดพลาดนี้ จึงรีบเปลี่ยนเสียงให้เบาและอ่อนหวานขึ้น ในมุมมองของผู้เขียนคิดว่าหนูน้อยหมวกแดงอาจจะเพิ่งมาหาคุณยายเป็นครั้งแรกจึงไม่คุ้นน้ำเสียงของคุณยายมากพอที่จะจับผิดสังเกตได้จนในตอนสุดท้ายหนูน้อยหมวกแดงถูกจับกินตามคุณยายเข้าไปในท้องของหมาป่าเพราะความไร้เดียงสา

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้ศึกษามองว่า หมาป่า คือตัวแทนของเพศชายที่แปร์โรต์พยายามบรรยายให้เห็นว่าเป็นสัตว์ที่เจ้าเล่ห์ เหลี่ยมจัดและโหดร้าย ซึ่งผู้ชายมักมีลักษณะคล้ายกับหมาป่ากล่าวคือเป็นนักล่าและแฝงไว้ด้วยความอันตราย ขณะที่กิจกรรมทางเพศถูกนำเสนอให้เห็นภาพว่าเป็นพฤติกรรมกรกินของหมาป่าที่เขมือบหนูน้อยหมวกแดง ซึ่งแน่นอนว่าภาพที่กล่าวมานั้นคงไม่ใช่ภาพที่เกิดจากมุมมองความรักที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิงแต่มันคือการลวงละเมียดทางเพศหรือการข่มขืนนั่นเอง ซึ่งคำว่า “กิน” นั้นมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ทางเพศที่เราสามารถอนุมานได้จากการตีความสัญลักษณ์ “ฟัน” ที่ปรากฏควบคู่กับคำว่า “กิน” ดังเช่นตอนที่หนูน้อยหมวกแดงพูดคุยกับหมาป่าในร่างคุณยายว่า “ยายจ๋า ทำไมฟันของคุณยายใหญ่จังคะ” ฉับพลันเสียงหมาป่าก็ตะโกนร้องออกไปว่า “ก็เอาไว้กินแกใจเล่า” ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับการตีความความฝัน “ฟัน” เป็นสัญลักษณ์ทางเพศ หมายถึง ความรักแบบต้องการกินกินอีกฝ่ายจนกระทั่งจินตนาการถึงการสอดใส่ [1] จากความหมายเชิงสัญลักษณ์ของหมาป่า ผนวกเข้ากับการตีความหมายทางเพศของตัวละครหมาป่าที่ได้กล่าวมานั้นน่าจะจะมีเหตุผลเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าหมาป่าใช้ฟันกัดกินร่างของหนูน้อยหมวกแดง ก็หมายถึงการลวงละเมียดทางเพศหรือการข่มขืนโดยมีหญิงสาวหรือหนูน้อยหมวกแดงเป็นเหยื่อนั่นเอง [4]

3.2 เลื้อยคลม

หากเอ่ยชื่อเรื่องนิทานหนูน้อยหมวกแดง คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า เลื้อยคลมสีแดง นั้นคือสัญลักษณ์ประจำตัวของหญิงสาว ในนิทานเรื่องนี้ ผู้ศึกษามักถามผู้เรียนเสมอในรายวิชาการวรรณกรรมสำหรับเด็กว่า ทำไมหนูน้อยต้องใส่เสื้อคลุมสีแดง ใส่สีอื่นได้หรือไม่ เพราะอะไร คำตอบมีหลากหลายแนวความคิดซึ่งเป็นเรื่องที่ชวนกังขาในการหาคำตอบ จวบจนกระทั่งผู้ศึกษาได้ศึกษาทบทวนจากงานเขียนนักวิชาการหลายๆท่าน พบว่าการตีความหมายเรื่องเสื้อคลุมสีแดงนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น แกลร์ก



[2] ได้ชี้ว่าสื่อคลุมที่สวมใสนั้นมักเป็นการปกปิดเส้นผมของหญิงสาว เพราะผมนั้นมีบทบาทสำคัญในหลายๆวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อเด็กหญิงเข้าสู่วัยสาว “ผม” มักถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่ดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม ดังนั้นการคลุมผมด้วยสื่อคลุมจึงเสมือนสัญญาณที่บอกว่าเด็กสาวผู้นั้นยังไม่พร้อมสำหรับการแต่งงาน อย่างไรก็ตามคำถามคือ ทำไมต้องสีแดง แกลร์ก็ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าเมื่อหนูน้อยหมวกแดงได้รับสื่อคลุมมาจากผู้เป็นมารดาของเธอ นั้นมีนัยยะแฝงว่าเป็นการส่งผ่านชีวิตหนึ่งไปยังอีกชีวิตหนึ่งด้วยการใช้สีแดงของสื่อคลุมที่เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตและเลือด กล่าวสั้นๆคือการเจริญวัยของหญิงสาวโดยการมีประจำเดือน แต่น่าแปลกทำไมชาร์ล แปรโรต์ถึงใช้สีแดงเป็นสัญลักษณ์ของสื่อคลุม เนื่องจากสีแดงนั้นเป็นสีแห่ง “บาป” ผู้หญิงที่ดำรงตนน่านับถือในสังคมยุคศตวรรษที่ 17 ไม่มีใครใฝ่ก้นนอกจากผู้หญิงที่มีชื่อเสียงในทางเสียหายเท่านั้นที่สวมใส่ชุดสีแดงนี้ ประเด็นนี้ยังเป็นเรื่องที่กังขาของนักวิชาการหลายคน

เบทเทลไฮม์ (Bettelheim) นักจิตวิทยาและนักวิชาการชาวออสเตรีย (อ้างถึงใน Gardner [5]) กล่าวว่าความหมายสีแดงที่ปรากฏอยู่บนสื่อคลุมของหนูน้อยหมวกแดงนั้น แท้จริงแล้วเป็นสัญลักษณ์ของความปรารถนาทางเพศ หรือ sexual desires ที่เขามองว่ามันคือของขวัญที่ถูกส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่คุณยาย คุณแม่จนามาถึงหนูน้อยหมวกแดงซึ่งสีแดงนี้เองเป็นลักษณะของสื่อที่มีอิทธิพลต่อแรงดึงดูดทางเพศของหญิงสาวที่ทำให้เพศตรงข้ามเกิดความสนใจในการสืบพันธุ์หรือในการเลือกคู่ครอง

เจอคู [6] กล่าวว่าสื่อคลุมของหนูน้อยหมวกแดงนั้นถูกตั้งชื่อของสื่อคลุมซึ่งเป็นของขวัญที่คุณยายมอบให้และสีแดงนี้เองเป็นสัญลักษณ์หมายถึง การเจริญวัยหรือการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ (maturity) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการมีประจำเดือน นอกจากนี้เจอคูยังกล่าวเสริมว่า สีแดงหมายถึง ความหลงใหลในพฤติกรรมทางเพศซึ่งข้อเสนอนี้ดูจะเป็นจริงจากตัวละครหนูน้อยหมวกแดงที่หลงใหลไปกับคารมของหมาป่าที่เข้ามาพูดคุยจนลืมนึกถึงคำสั่งของผู้เป็นมารดาว่าไม่ให้พูดคุยกับคนแปลกหน้า เป็นหลักฐานชี้ชัดว่าสีแดงนี้หมายถึงการเจริญวัยในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของหญิงสาว เช่นเดียวกับบทความในเรื่อง การตีความนิทานด้วยจิตวิเคราะห์: กรณีศึกษา หนูน้อยหมวกแดงของชาร์ล แปรโรต์ที่เขียนโดยพิริยะดิศ [1] สรุปว่าหมวกสีแดงที่เป็นสัญลักษณ์ในนิทานเรื่องนี้หมายถึงการมีประจำเดือนและเด็กสาวที่เจริญวัยเป็นผู้หญิงเต็มตัวต้องเผชิญหน้ากับปัญหาเรื่องเพศ การที่ต้องระวังไม่ให้ออกนอกเส้นทางหรืออย่าให้กระปุกเนยแตกนั้นก็เป็นการเตือนให้หญิงสาวระวังต่อกุศมทางเพศและการสูญเสียพรหมจรรย์นั่นเอง

จากการตีความหมายของสัญลักษณ์สื่อคลุมของบรรดานักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถตอบคำถามในประเด็นที่ว่า ทำไมหนูน้อยต้องใส่สื่อคลุมสีแดง นั้นก็เพราะต้องการจะสื่อถึงความเจริญวัยของเด็กหญิงไปสู่การเป็นหญิงสาวที่สมบูรณ์แบบและสีแดงหมายถึงการมีประจำเดือนของเด็กสาวที่พร้อมต่อการตั้งครรภ์และความเป็นมารดาโดยสื่อคลุมสีแดงดังกล่าวนี้ได้ถูกมอบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น กล่าวคือจากคุณยายสู่คุณแม่และหนูน้อยหมวกแดง ดังนั้นสีแดงจึงหมายถึงชีวิตและพรหมจรรย์ของหญิงสาวที่ควรค่าต่อการรักษาไว้

3.3 ตะกร้าและขวด

ตะกร้าและขวดนับเป็นของใช้ที่หนูน้อยหมวกแดงถือติดตัวไว้เมื่อไปเยี่ยมคุณยายในป่า คำถามคืออะไรอยู่ในตะกร้าใบนั้น นิทานฉบับของชาร์ล แปรโรต์นั้นหนูน้อยหมวกแดงนำขนมเค้กและกระปุกเนยไปเยี่ยมคุณยาย ขณะที่นิทานฉบับของพี่น้องตระกูลกริมส์หนูน้อยหมวกแดงนำขนมเค้กและขวดไวน์ไปเยี่ยมคุณยายตามคำสั่งของผู้เป็นแม่ จากประเด็นสิ่งของดังกล่าวข้างต้นนั้น อีริค ฟรอมม์ (Eric Fromm) นักจิตวิทยาได้อธิบายว่าตะกร้าที่ใส่ขวดหรือกระปุกเนยของหนูน้อยหมวกแดงนั้นก็คือสัญลักษณ์ของความเป็นหญิงพรหมจรรย์ ส่วนขวดที่อยู่ในตะกร้าของหนูน้อยหมวกแดงนั้นแทนความหมายถึงอวัยวะเพศชายหรือองคชาติที่เปราะบางและสามารถแตกได้ หากวิเคราะห์ตามหลักความฝันของฟรอยด์ ขวดนั้นเป็นตัวแทนการอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ซึ่งแทนที่จะปล่อยอารมณ์เหล่านั้นออกมา แต่หากถูกเก็บกดไว้นานจนวันหนึ่งขวดใบนั้นแตกก็หมายถึงการปลดปล่อยจิตวิญญาณที่ถูกกักไว้ออกมาอย่างสุดกำลัง ขณะที่สีแดงของไวน์ในแบบฉบับนิทานพี่น้องตระกูลกริมส์หมายถึงความลุ่มหลงซึ่งสามารถตีความได้ว่า

หนูน้อยหมวกแดงเองก็มีความต้องการทางเพศและโยเยหาความสุขทางกายนั้นจากหมาป่าซึ่งเป็นตัวแทนของเพศชายเช่นเดียวกัน [2]

อย่างไรก็ตาม ฮาพรีท เคอ โวราห์ (Harpreet Kaur Vohra) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยปัญจาบในประเทศอินเดียได้กล่าวในบทความที่เธอเขียนชื่อ Sexual Innuendoes in Little Red Riding Hood ว่านิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงนั้นถูกพ่อแม่ใช้เป็นนิทานสอนใจแก่ลูกหลานมาากันหลายรุ่นโดยมีนัยยะสำคัญหลายประการในนิทานที่มีข้อสังเกตว่าเป็นการตีความในเชิงสัญลักษณ์ทางเพศ หนึ่งในนั้นคือกระปุกเนย ซึ่งการละลายของเนยนั้นสามารถตีความหมายถึงน้ำกามหรืออสุจิของผู้ชายและตะกร้าที่เต็มไปด้วยขนมเค้กและเนยที่หนูน้อยหมวกแดงถือไปฝากคุณยายนั้นก็คือ ของขวัญแห่งความบริสุทธิ์ (gift of virginity) ที่เด็กหญิงทุกคนมักนำติดตัวไปด้วยเสมอในฐานะความเป็นหญิงและผู้ไร้เดียงสา กล่าวได้ว่าการคาดหวังของสังคมในยุคสมัยที่ชาร์ล แปร์โตอาศัยอยู่นั้นความบริสุทธิ์ หรือ virginity เป็นหนึ่งในการคาดหวังของสังคมว่าเด็กสาวทุกคนต้องบริสุทธิ์ผุดผ่อง ปราศจากรอยต่างพร้อย เนื่องจากสมัยนั้นมีการใช้ความรุนแรง การข่มขืนมากมายในยุคศตวรรษที่ 17 ของประเทศฝรั่งเศส ทำให้การรักษาตัวรอดจากน้ำมือของเพศชายจึงถือเป็นเรื่องที่หญิงสาวทุกคนต้องให้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก [7]

จากตัวอย่างสิ่งของดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจในสิ่งที่แปร์โต พยายามเสนอมุมมองของเขามากกว่าว่าหนูน้อยหมวกแดงจะเข้าไปเจอหมาป่าหรือไม่ การคุกคามทางเพศและการข่มขืนของเด็กหญิงและหญิงสาวในยุคสมัยนั้นก็ยังคงเกิดขึ้นเสมอจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่ยากจะแก้ไข นิทานจึงไม่ใช่สื่อเพียงเพื่อความบันเทิงของเด็กและผู้ปกครองเท่านั้น หากแต่เป็นการสะท้อนให้เห็นปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่ชาร์ล แปร์โตอาศัยอยู่ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสิ่งของต่างๆที่แปร์โตนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกเชิงวัตถุทางเพศเพื่อต้องการเป็นกระจกสะท้อนปัญหาชีวิตของหญิงสาวในยุคศตวรรษที่ 17 นั้นเอง

3.4 ป่าดงพงไพร

ในนิทานหลายๆเรื่องส่วนใหญ่ตัวละครเอกมักต้องเดินทางเข้าไปในป่าใหญ่ หลายครั้งที่ผู้ศึกษาอ่านนิทานแล้วเกิดคำถามขึ้นในใจว่าทำไมตัวละครหลายๆเรื่อง เช่น หนูน้อยหมวกแดง แอนเซลและเกรเทล หรือสโนว์ไวท์ต้องเดินทางเข้าไปในป่า เข้าไปทำไม แกลร์ก [2] ได้อธิบายในประเด็นนี้ว่า ต้นไม้ในป่ารกชัฏนั้นเปรียบเสมือนแรงบันดาลใจที่ไม่มีสิ้นสุดของตัวละครที่ได้ไปผจญภัย เร็วรู้และเดบิโตเป็นผู้ใหญ่เมื่อได้ก้าวออกมาจากผืนป่า อีกทั้งแกลร์กยังให้ข้อสังเกตอีกว่าเหตุผลที่ในนิทานหลายๆเรื่องตัวละครเอกต้องเดินทางเข้าไปในป่านั้นอาจเป็นเพราะป่าไม้นั้นเป็นสิ่งสำคัญของคนส่วนใหญ่ในยุคกลางที่มักปลูกบ้านเรือนอาศัยอยู่ใกล้กับป่าไม้ทำให้วิถีชีวิตจึงมีความผูกพันกับป่าไม้และการดำรงชีวิตอยู่ใกล้กับป่าไม้นี้เองทำให้นิทานสมัยก่อนจึงมีฉากหลังเป็นป่าไม้ให้ตัวละครเอกได้เข้าไปโลดแล่น ผจญภัย ก่อเรื่องราวชวนสนุกสนานหรือระทึกขวัญจนเกือบเอาตัวไม่รอด อย่างไรก็ตามในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจคือความกลัว ความน่ากลัว และความอันตรายที่ตัวละครเอกต้องเผชิญ

การศึกษาในมุมมองของเชิงจิตวิทยา ป่าไม้นั้นเป็นสัญลักษณ์ของความไม่รู้ การสูญเสีย การล่องลอยและการเติบโตใหญ่ ซึ่งลีโอนาร์ด ลุดแวก (Leonard Lutwack) ได้กล่าวว่าป่าไม้นั้นเป็นสถานที่ที่อุดมสมบูรณ์แต่ก็เต็มไปด้วยภัยอันตราย ความน่ากลัวและการคาดการณ์ไม่ได้ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกว่าทำไมตัวละครเอกหญิงหลายๆคน ตัวอย่างเช่น แอนเซลและเกรเทล อลิซในดินแดนมหัศจรรย์หรือโกลด์ตี้ลอค หลงทางเข้าไปในป่าแล้วกลับออกมากลายเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจด้วยตัวเองซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเกิดขึ้นจากความไม่รู้และป่าไม้สอนให้พวกเขาเรียนรู้ เข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง [2] ซึ่งแตกต่างจากหนูน้อยหมวกแดงที่การเดินทางเข้าไปในป่าไม้นั้นนำพาความสูญเสียมาสู่ตัวเธอเอง อย่างไรก็ตามในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงประเด็นที่น่าสนใจคือ ทำไมแม่ของหนูน้อยหมวกแดงจึงอนุญาตให้ลูกสาวเข้าไปในป่าเพียงลำพังทั้งๆที่ในป่านั้นมีหมาป่าดุร้ายอาศัยอยู่ บางทีแปร์โตอาจมีอะไรในใจเมื่อเขาเขียนให้ตัวละครเอกของเรื่องอย่างหนูน้อยหมวกแดงเดินเข้าไปในป่าเพียงลำพังและการเดินทางเข้าไปในป่าของหนูน้อยหมวกแดงนั้นก็เปรียบเสมือนการเริ่มต้นเข้าสู่วิถีชีวิตด้านเพศของหญิง



สาวและความสามารถในการหลบหลีกจากภัยอันตรายที่อยู่ในป่าที่คาดการณ์ไม่ได้ แต่การที่หนูน้อยหมวกแดงหยุดชื่นชมความงามของดอกไม้ที่เบ่งบานเปรียบเสมือนกับดักที่ถูกล่อลวงจากหมาป่าเจ้าเล่ห์ สุดท้ายตอนจบของเรื่องหนูน้อยหมวกแดงถูกลงโทษ อันเกิดจากความลุ่มหลงและความปรารถนานั้นคือการถูกเขมือบกินของหมาป่าซึ่งการเขมือบกินของหมาป่านั้นอีกนัยหนึ่งหมายถึง การถูกล่วงละเมิดทางเพศตามที่ได้กล่าวไปในตอนต้น ซึ่งชัยชนะของหญิงสาวที่ทุกคนควรพึงระลึกนั้นคือ การรักษาพรหมจารี จวบจนกว่าจะได้เจอคู่ครองที่เหมาะสมและนิทานในหลายๆเรื่องมักจะมองตัวละครเอกหญิงว่าเป็น “good woman” หากสามารถรักษาความบริสุทธิ์ไว้ได้จนถึงเวลาที่เหมาะสม แต่หากหญิงใดไม่สามารถรักษาพรหมจารีไว้ได้ หญิงผู้นั้นต้องถูกขับไล่ออกไปจากสังคมเฉกเช่นเดียวกับหนูน้อยหมวกแดงที่ถูกหลอกล่อจากหมาป่าซึ่งเป็นตัวแทนของมนุษย์เพศชายและไม่สามารถรักษาความบริสุทธิ์ของตนเองไว้ได้ ดังคำกล่าวที่ชาร์ล แปรโรวด์เขียนอธิบายเอาไว้ในนิทานของเขาว่า “From this story one learns that children especially young lasses, pretty, courteous, and well-bred, are wrong to listen to any sort of man” [8]

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่าป่าไม้เป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของการไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ เต็มไปด้วยความไม่รู้ ความลึกลับ การเติบโต และการสูญเสียซึ่งตัวละครแต่ละตัวนั้นต้องอาศัยความสามารถในการเอาตัวรอดเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดฝันในป่า การใช้สติปัญญา ปฏิภาณไหวพริบจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากๆของมนุษย์โดยเฉพาะหญิงสาวที่ต้องเดินทางเข้าไปในป่าเพียงลำพัง อย่างเช่นนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงนี้น่าจะเป็นตัวอย่างในการสอนใจเด็กๆทุกคนว่า "อย่าไว้ใจทางอย่าวางใจป่า จะฆ่าตนเอง" ได้เป็นอย่างดี

4. บทสรุป

สัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดง ตั้งแต่ตัวละครหลักอย่างหมาป่า เสือคลุ้มสีแดง สิ่งของเครื่องใช้หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้) ล้วนถูกนำเสนอในประเด็นทางเพศทั้งสิ้น ผู้ศึกษาจึงกล่าวสรุปได้ว่า เรื่องเพศ (sexuality) เป็นแก่นเรื่องที่สำคัญในนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงไม่ว่าจะเป็นแบบฉบับของแปรโรวด์หรือพี่น้องตระกูลกริมส์ก็ตาม หมาป่าคือตัวแทนของเพศชายที่เป็นผู้ชนะในเกมการล่อลวงนี้ขณะที่หนูน้อยหมวกแดงเป็นเด็กสาวที่อ่อนแอและตกเป็นเหยื่อของหมาป่าในฐานะผู้พ่ายแพ้ เสือคลุ้มสีแดงนั้นก็หมายถึงสัญลักษณ์ของความเจริญวัยของหญิงสาวที่พร้อมในการตั้งครรรภ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมีประจำเดือน ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์แบบของหญิงสาวทุกคน ตะกร้าและขวดเป็นสัญลักษณ์ของอวัยวะเพศทั้งหญิงและชายที่เปราะบางและสามารถแตกหักได้ง่าย กล่าวคือ เมื่อใดที่ไม่สามารถรักษาความบริสุทธิ์หรือพรหมจารีไว้ได้ มันจะกลายเป็นรอยมลทินที่ติดตัวไปตลอด เช่นเดียวกับขวดที่แทนถึงอวัยวะเพศชายหากถูกปิดไว้ก็เหมือนการเก็บกอดทางอารมณ์จนกว่าขวดนั้นจะหล่นแตกหรือถูกเปิดออกและปลดปล่อยความรู้สึกอีกด้านของมนุษย์ ส่วนป่าไม้นั้น แสดงถึงความลึกลับ ความไม่สิ้นสุด การคาดการณ์ได้ยาก การสูญเสียและการเติบโต หากเมื่อตัวละครใดเดินทางเข้าไปในป่าเพียงลำพัง แน่แน่นอนว่าพวกเขาต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรคต่างๆมากมาย บ้างประสบความสำเร็จกลายเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว (coming of age) บ้างพบเจอเวทมนต์ผู้ช่วยเหลือ (magic and helper) หรือไม่อาจต้องพบกับความสูญเสีย (loser) เฉกเช่นเดียวกับหนูน้อยหมวกแดงในแบบฉบับของชาร์ล แปรโรวด์

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่านิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงนั้นเต็มไปด้วยสัญลักษณ์มากมายจนกลายเป็นที่นิยมชื่นชอบให้ได้ดีความกันหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เข้ามาตีความทำให้เราเห็นมุมมองใหม่เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์มากขึ้นซึ่งทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่ใช้ในการตีความสัญลักษณ์นี้เองได้วาดภาพมนุษย์ขึ้นมาเพื่อให้เราได้เห็นโครงสร้างจิตใจที่ซับซ้อน มีมิติอันเป็นแหล่งกักเก็บพลังทางสัญชาตญาณที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ในตัวของมนุษย์ที่เราสามารถมองเห็นได้ ในแง่การใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เพื่อตีความสัญลักษณ์ในงานวรรณกรรม อย่างเช่นนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดงนี้จึงเป็นความพยายามค้นหา



ลักษณะ “เฉพาะ” ให้กับตัวบทของเรื่อง ดังนั้นการตีความสัญลักษณ์ทางเพศโดยอาศัยแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้จึงช่วยให้เราในฐานะผู้อ่านได้ค้นพบความหมายในแง่มุมใหม่ ๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องได้ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] พิริยะติศ มานิตย์. (2552, มกราคม-มิถุนายน). การตีความนิทานด้วยจิตวิเคราะห์: กรณีศึกษา หนูน้อยหมวกแดง ของชาร์ล แปร์โรต์. *วารสารอักษรศาสตร์*, 38 (1), 101-103.
- [2] de Klerk, G. (2019). *The little red riding hood: Summary and symbols*. Retrieved March 2, 2022, from https://owlcation.com/humanities/red_riding_hood
- [3] Smith, D. M. (2010). *Picturing the wolf in children's literature*. New York: Routledge.
- [4] Parsons, S. (2021). *The darker side of "little red riding hood."* Retrieved March 5, 2022, from <https://baos.pub/the-darker-side-of-little-red-riding-hood-7f19dfd409a7>
- [5] Gardner, M. (2002). *Little red riding hood-Bettelheim's analysis summarized*. Retrieved March 5, 2022 from https://nanopdf.com/download/bettelheiminterprets_pdf
- [6] Jirků, V. (2018). *Little red riding hood goes feminist*. Retrieved March 5, 2022, from https://is.muni.cz/th/fvm2d/Little_Red_Riding_Hood_Goes_Feminist.pdf
- [7] Johnson, S. P. (2003). The toleration and erotization of rape: Interpreting Charles Perrault's *Le Petit chaperon rouge* within Seventeenth-and Eighteenth-Century French jurisprudence. *Women's Studies*, 32 (3), 325-352.
- [8] Vohra, H. K. (2016). *Sexual innuendoes in little red riding hood*. Retrieved February 8, 2022, from <https://melow.in/public/uploads/article/14.pdf>